

роботою – але керує, залучаючи дітей до роботи, а не придавлюючи неслухняність. Сила репресивного вчителя – у характері, голосі, злому погляді, у владі. Сила справжнього педагога – у майстерності, в умінні залучити кожного, в умінні організувати роботу так, що кожному учневі є справа за його здібностями

Наукові дослідження засвідчують, що впродовж століть склалися різні прийоми виховання дисциплінованості: фізичне покарання, загроза і заборона, вільне виховання, постійна зайнятість у процесі праці, приклад сім'ї, народні традиції, заохочення і покарання, почуття честі і обов'язку, фізична культура і спорт, конструктивний діалог, тісна співпраця, взаємодія сім'ї і школи

Література

1. Богуш А. Взаємозалежність свободи і дисциплінованості: погляд В.О.Сухомлинського // Початкова школа. – 2005. – № 6. – С.7-9.
2. Савчин М. В. Дисциплінованість: смисловий принцип мотиваційної регуляції поведінки особистості / М.В. Савчин // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 1. – С. 10-18.
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. / ред. кол.: О. Г. Дзевєрін (голова) та ін. – К. : Рад. шк., 1976 – Т. 3. – 279 с.

УДК 372.4.032:373.061

Н. В. ЛАЛАК, Н. ГОНАК
Мукачівський державний університет

ВИХОВНИЙ ВПЛИВ СІМ'Ї НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

У сучасному світі зростає розуміння ролі інституту сім'ї як такого, що визначає не тільки долю дитини, а й розвиток суспільства. Взаємодія дитини з батьками є першим досвідом взаємодії з навколишнім світом. Цей досвід закріплюється й формує моделі поведінки з іншими людьми, які передаються від покоління до покоління. Зростання інтересу до проблем родинного виховання в нашій країні пояснюється зміною соціально-економічних умов. Нові ідеологічні орієнтири або повна їх відсутність зумовлюють труднощі у вихованні дітей. Соціально-економічні, демографічні, політико-правові зміни, що відбуваються у нашому суспільстві, актуалізують проблему адаптації української сім'ї до сучасного життя. У сфері сімейних взаєностосунків відбувається модернізація, виникнення нових і втрата застарілих соціальних взірців.

Аналіз сучасного стану виховання дітей в сім'ях дає підстави стверджувати, що існує велика кількість актуальних педагогічних проблем, до яких можна віднести відсутність стратегії та послідовності в методах і принципах виховання, недостатність педагогічної культури, проблеми первинної соціалізації дитини та усвідомлення батьками співвідношення природи і виховання кожної особистості, нестабільність емоцій сімейного спілкування.

Логіка нашого дослідження вимагає з'ясувати сутність поняття «сімейне виховання». Воно трактується як одна з споконвічних форм соціалізації і виховання дітей, що органічно об'єднує об'єктивний вплив культури, традицій,

звичаїв, поглядів народу, сімейно-побутових умов і взаємодію батьків з дітьми, у процесі якої відбувається повноцінний розвиток і становлення їхньої особистості. Ми поділяємо думку О.Савченко, що на формування і розвиток дитячої особистості впливає багато психолого-педагогічних чинників. Так, учена доводить, щоце, насамперед, загальний мікроклімат сімейного життя, його тональність, загальна спрямованість, добрі сімейні взаємини. За гармонійних взаємин усі проблеми розв'язуються без роздратувань та приниження людської гідності дорослих і дітей. Взаємоповага, взаємопоцінювання одне одного підтримують авторитет дорослих – батька й матері, дідуся та бабусі і визначають статус дитини. Тон сімейного життя – це наслідок дії багатьох чинників: морального рівня батьків, характеру взаємин між членами сім'ї, побутової культури, організованості сімейного колективу, його традицій тощо [1, с. 56].

Життя засвідчує, що взаємини між людьми, зокрема між батьками і дітьми, не завжди бувають гуманними. У чому сутність гуманних взаємин? Насамперед, це різновид моральних стосунків, які виявляються в доброзичливості, довірі, повазі, справедливості, нетерпимості до зла, жорстокості, насилля. Гуманність є способом міжособистісних стосунків, за яких кожний ставиться до іншого як до самого себе. На характер дитини, її емоційно-пізнавальні структури великий вплив має психологічний клімат сім'ї. Її нестабільність, конфліктні ситуації можуть спровокувати патологічний розвиток характеру дитини. Саме за таких умов вона набуває негативного досвіду спілкування, оскільки постійно є їх свідком і відчуває на собі ворожі, недружелюбні стосунки між батьками і, що не менш актуально, – втрачає віру в можливість існування дружніх взаємин [2, с. 33].

Українській родині здавна були притаманні взаємоповага батьків і дітей та інших членів сім'ї, шанобливе ставлення до старших, сиріт, вдів, хворих і немічних, дотримання кращих традицій і звичаїв, працьовитість і здруженість, висока духовність, громадянські почуття та дії. У нових умовах суспільного, освітнього й технічного розвитку не можна покладатися тільки на стару систему підготовки батьків до виховання дітей, якою б привабливою і романтичною з висоти ХХІст. вона не видавалась.

Координація зусиль школи та сім'ї у вихованні дітей, удосконалення сімейного виховання вимагає серйозної роботи з формування в батьків основ педагогічної культури. Адже, батьки, які намагаються свідомо впливати на процес становлення й розвитку дитини, повинні мати певний обсяг психолого-педагогічних знань, вміти доречно їх застосовувати на практиці. Наявність таких знань допомагає батькам аналізувати стан розвитку дитини, висувати завдання з формування в неї тих чи інших рис, якостей. Як показує практика педагогічні знання багатьох батьків хаотичні, фрагментарні, а засоби виховання, якими вони користуються, досить обмежені. Найчастіше батьки використовують вербальні методи виховання, в основному роз'яснення та переконання, лише 14% батьків свідомо залучають дітей до різноманітних видів діяльності.

Отже, сучасна сім'я має стати головною ланкою у вихованні дитини, забезпечити їй достатні матеріальні та педагогічні умови для фізичного, морального й духовного розвитку. Разом з тим сучасна сім'я й сама потребує матеріальної, педагогічної та культурологічної допомоги. Цю допомогу їй надають певною мірою державні та виробничі організації, заклади освіти й культури, дитячі садки, школи, бібліотеки, клуби, будинки культури, громадські організації.

Література

1. Страшний В. Виховання учнів початкових класів на народних традиціях українського народу // В.Страшний / Початкова школа. - 2003. - № 4. - С.56-58.
2. Алексеєнко Т.Ф. У чому сутність гуманних взаємин батьків і дітей? // Т.Ф.Алексеєнко / Педагогіка. - № 6. - 2000. - С. 33-35.

УДК 373.31.322''312''

Н.В.ЛАЛАК, Ю.Ю. КОСТЬ
Мукачівський державний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ

Проблема організації самостійної роботи завжди була в центрі педагогічних пошуків. Але залежно від рівня розвитку педагогічної теорії і педагогічної практики в різні періоди досліджувався цей феномен по-різному. Праці М.В. Богдановича, Н.Б. Істоміної, М.Г. Моро, Л.П. Кочиної та інших дозволяють глибше і точніше врахувати методичні вимоги до організації самостійної роботи залежно від характеру навчального матеріалу, складності і тривалості теми, визначити прийоми перевірки самостійних домашніх завдань. В умовах сьогодення система освіти повинна подолати свою внутрішню кризу. Тому актуальним залишається твердження, що навчально-виховний процес буде ефективним за умови, якщо навчальну роботу під час уроків підкріплює добре організована самостійна робота молодших школярів.

Важливим чинником в ефективній організації самостійної роботи учнів є роль педагога. Уміння планувати види самостійних робіт і включати різні завдання в навчальний процес, дотримуватися комплексу правил в керівництві самостійною роботою молодших школярів, щоб стимулювати школярів до нових зусиль у роботі, до самостійного переборення труднощів – це істотна ознака майстерності сучасного вчителя початкової школи.

Форми керівництва не повинні пригнічувати самостійності дітей, а навпаки - сприяти її розвитку. Важливо тільки визначити, яка допомога доречна, а яка гальмує розвиток самостійності учнів, тому що складність завдання сама по собі може знизити для нього привабливість мети. На основі встановлених в шкільній практиці видів допомоги нами виокремлено такі засоби педагогічного керування діяльністю учнів:

- а) непрямі вказівки – часткові поради та рекомендації, що спрямовують увагу дітей на головне, найсуттєвіше у завданні;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>